

giver i alt Fald intet godt Indtryk af, at man har den rigtige Opfattelse deraf.

Jeg vil gerne gøre et Par Bemærkninger om Jordspørgsmaalet. Da vi behandlede Jordspørgsmaalene, gjorde jeg opmærksom paa, at jeg ansaa det for et Gode, at vi kom ind paa en Lovgivning paa dette Omraade, men jeg gjorde tillige opmærksom paa, at et af to vilde ske ved den Maade, hvorpaa man her vilde sætte det i Værk. Enten vilde man skabe nogle faa privilegerede Jordbrugere i dette Land, til hvem Staten skulde give et meget stort Bidrag, hvorved den kom til at skyldte andre noget lignende, eller ogsaa vilde man sætte de paagældende Mennesker paa en Plads, hvor de, dersom de ikke var særlig dygtige, i Medfør af selve Forholdene vilde være økonomisk fattige og slet stillede, saa det kun vilde blive ved det allerstørste Held og Lykke og Energi og Kraft, de kunde ride Stormen af og komme igennem.

Saaledes tror jeg, at Stillingen endnu ligger, og jeg skal sige hvorfor. Det gale er, at man har begyndt med at ville etablere saadanne Landbrug fraoven af, idet man har sagt: Det, der sker, er, at disse Mennesker, som skal have disse Landbrug, skal have dem fiks og færdige. Først siger man nemlig: Nu skal der for det første skaffes saa mange Tønder Land, der svarer til middelgod Jord — og det er meget rigtigt. Men saa siger man: Saa skal der ogsaa bygges tilsvarende Bygninger til et saadant Jordbrug. Nu kan vi sige os selv, at der skal en umaadelig Kapital til, for at det kan skaffes til Veje. Og det er netop ogsaa der, Vanskeligheden ligger.

Jeg tror, at Talen om, at der er for lidt Jord, i Virkeligheden ingenting betyder. Der mangler ikke Jord, og jeg tror slet ikke, der kommer til at mangle Jord. I alt Fald kommer der ikke til at mangle Jord, naar man vil begynde paa den Maade, som den historiske Udvikling har anvist i denne Henseende her i Landet. Men det sker ikke paa den Maade, at man begynder ovenfra og siger: Nu laver vi saadanne Jordbrug, og disse Jordbrug skal være fiks og færdige. Den Maade kan kun bruges, hvis man er i Stand til at give disse Jordbrugere en saa stor Kapital, at man siger: Nu sidder I som privilegerede Jordbrugere. I modsat Fald kommer man til at sige: Nu sidder I

dér som forgældede Jordbrugere. Det er dette sidste, der bliver Tilfældet. Og dette viser, at det er en forkert Vej, man er begyndt.

Jeg vil gerne, idet jeg er inde paa Jordlovene, udtale min Tilslutning til den Tanke, som har været fremme om, at vi nu i en saa nær Fremtid som muligt kommer i Gang med at faa udarbejdet den „fjerde Lov“, som det hedder. Dersom den forrige Landbrugsminister, det ærede Medlem Hr. Kristian Pedersens Tanke — saaledes som jeg forstod det den Gang — skal sættes i Højsædet, saaledes at man siger: Da vi nu ikke kan faa Ekspropriationsbestemmelsen, bryder vi os ikke om Loven, saa er denne Lov efter min Mening en Umulighed i dette Land. Ekspropriation er ikke noget, vi kan tage os let, for Ekspropriation og Ejendomsret staar i nøje Forhold til hinanden, og hvis man rører ved Ejendomsretten snart paa den ene og snart paa den anden Maade, saa undergraver man Sikkerheden for Ejendomsrettens Bestaaen, den Sikkerhed, som man ikke gav Slip paa ved Grundloven af 1915, men som man endogsaa yderligere skærpede i en ganske betydelig Grad. Ekspropriationsbestemmelsen er til, for at man kan bruge den, naar Almenvellet kræver det, og der ingen anden Vej er udenom. Men det er ikke saaledes, at man ved enhver som helst Lov kan sige: Nu skal vi have en Ekspropriationsbestemmelse, nu skal den bruges til dette, nu skal den bruges til hint. Saaledes ser jeg i alt Fald paa dette Spørgsmaal. Jeg modsatte mig Ekspropriationsbestemmelsen i det nævnte Lovforslag, da det tidligere var fremme, og det vil jeg for mit personlige Vedkommende gøre, saa længe jeg har den Ære at sidde i Rigsdagen; for jeg mener, at man ved en saadan Bestemmelse rokker ved Grundpillen i vor Forfatning. Det vil jeg ikke være med til; og derfor gaar jeg ikke med til nogen Ekspropriation, naar jeg ikke anser den for absolut nødvendig.

Jeg sagde før, at man vilde begynde at bygge disse Jordbrug op fraoven af, og derfor blev de dyrere. Det skal jeg vise med nogle faa Eksempler, og jeg tilføjer, at jeg tillige gerne vil have disse Eksempler betragtet som Bevis for, at man kan skaffe Jord nok uden nogen som helst Ekspropriationsbestemmelse, naar man blot har god